

кримінальні правопорушення»; кримінально-процесуальних наслідків відмови у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення; особливостей початку кримінального провадження у випадку виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України та ін [1, с. 43-50; 6, с. 33-43]. На наш погляд, дослідження питань пов'язаних із початком досудового розслідування, з огляду на нетривалу у часовому вимірі, практику застосування норм чинного КПК України, набуває все більшої актуальності, а питання на які ми звернули увагу потребують не тільки науково-обґрунтованого, а й у подальшому законодавчого вирішення.

Список використаних джерел

1. Берназ В. Регламентация початку досудового розслідування як основа кримінально-процесуального провадження / В. Берназ, Н. Неледва // Новели Кримінального процесуального кодексу України 2012 року. Частина 2: Збірник статей. – К. : Істина, 2012. – С. 43-50.
2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-жовтень 2014 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gp.gov.ua/ua/stst2011.html>.
3. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: Затверджена наказом МВС України № 1050 від 19 листопада 2012 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»: чинне законодавство з 19 листопада 2012 року: (Офіц. текст). – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2012. – 382 с. – (Кодекси України).
5. Кримінально-процесуальне право України: Підручник / За загальною редакцією Ю.П. Аленіна. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2009. – 816 с.
6. Лобойко Л. М. Початок досудового розслідування за новим КПК / Л.М. Лобойко // Новели Кримінального процесуального кодексу України 2012 року: Збірник статей. – К. : Істина, 2012. – С. 33-43.
7. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : Підручник / Л. М. Лобойко. – К. : Істина, 2014. – 432 с.
8. Про стан законності в державі за 2009 рік (відповідно до статті 2 Закону України «Про прокуратуру»): Інформація Генеральної прокуратури України до Верховної Ради України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/vlada.html?dir_id=102440.
9. Реалізація нового КПК України у 2013 році (моніторинговий звіт) / [Банчук О. А., Дмитрієва І. О., Саїдова З. М., Хавронюк М. І.]. – К. : Москаленко О. М., 2013. – 40 с.
10. Слінько С.В. Шляхи удосконалення кримінально-процесуальної діяльності / С.В. Слінько // Дізнання та досудове слідство в органах внутрішніх справ: сучасний стан та шляхи удосконалення: матеріали наук.-практ. конференції, 22 жовтня 2010 р., Харків / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – [2-ге видання]. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. – С. 43-45.
11. Стан та структура злочинності в Україні станом на 20 листопада 2012 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/doccatalog/list?currDir=67108>.
12. Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : [монографія] / Татаров О. Ю. – Донецьк : Промінь, 2012. – 640 с.
13. Янович Ю.П. Основні напрями реформування досудового провадження у кримінальних справах / Ю.П. Янович // Дізнання та досудове слідство в органах внутрішніх справ: сучасний стан та шляхи удосконалення: матеріали наук.-практ. конференції, 22 жовтня 2010 р., Харків / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – [2-ге видання]. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. – С. 15-18.

УДК 343.7

Сербіна Н.О.,

здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

**СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ
УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ**

ОБ'ЄКТІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

У роботі здійснено аналіз соціальної обумовленості криміналізації умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. З'ясовано, що основними факторами криміналізації даного діяння виступають історичні, кримінологічні, нормативно-правові, міжнародні, соціально-психологічні умови. Зроблено висновок, що криміналізація умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства відповідає загальним умовам криміналізації суспільно небезпечних діянь, але потребує подальшого удосконалення.

Ключові слова: криміналізація, об'єкти житлово-комунального господарства, соціальна обумовленість, історичні, кримінологічні, нормативно-правові, міжнародні, соціально-психологічні умови.

В работе проведен анализ социальной обусловленности криминализации умышленного уничтожения или повреждения объектов жилищно-коммунального хозяйства. Выяснено, что основными факторами криминализации данного деяния выступают исторические, криминологические, нормативно-правовые, международные, социально-психологические условия. Сделан вывод, что криминализация умышленного уничтожения или повреждения объектов жилищно-коммунального хозяйства отвечает общим условиям криминализации общественно опасных деяний, но требует дальнейшего совершенствования.

Ключевые слова: криминализация, объекты жилищно-коммунального хозяйства, социальная обусловленность, исторические, криминологические, нормативно-правовые, международные, социально-психологические условия.

The paper analyzes the social conditioning criminalization of intentional destruction of or damage to housing and communal services. It was found that the main factors are the criminalization of acts of historical, criminological, legal, international, social and psychological factors. It is concluded that the criminalization of intentional destruction of or damage to housing and municipal services meets the general requirements criminalization of socially dangerous acts, but needs further improvement.

Key words: criminalization, objects of housing and communal services, social conditioning, historical, criminological, legal, international, social and psychological factors.

Актуальність теми. Визначення умов криміналізації є одним з найважливіших та спірних питань науки кримінального права. Беззаперечним є те, що науково обґрунтовані та свідомо застосовувані загальні правила і критерії оцінки допустимості кримінально-правової новели – принципи криміналізації, покликані забезпечити ефективність і соціальну обумовленість кримінально-правових норм [1, с. 208]. Сама соціальна обумовленість визначається наявністю умов криміналізації певних суспільно небезпечних діянь. Саме за наявності таких умов можна констатувати обґрунтованість та суспільну необхідність кримінально-правової заборони відповідного діяння. Таким чином, велике значення має встановлення відповідності кожної кримінально-правової норми потребам суспільства та констатація ефективності її дії.

Соціальна обумовленість і ефективність кримінального законодавства, його норм та інститутів являє собою проблему, яка може бути досліджена з різних сторін, в різних аспектах і напрямках. Але основним з них є розкриття та вивчення умов, що впливають на створення норм та інститутів кримінального законодавства та на їх ефективність [2, с. 67].

Належний стан забезпечення ефективної охорони об'єктів житлово-комунального господарства від злочинних посягань є актуальним для України, структура злочинності якої характеризується високим рівнем насильницьких злочинів, у тому числі, проти власності та у сфері громадської безпеки. Саме тому особлива увага у створенні ефективної правової охорони об'єктів житлово-комунального господарства відводиться закону про кримінальну відповідальність. Розділ IX КК України «Злочини проти громадської безпеки» містить норми, які забезпечують захист безпосередньо суспільних відносин, які виникають у зв'язку з забезпеченням громадської безпеки, а також життя та здоров'я людини, власності. У сферу цих відносин законодавець відніс і діяння, передбачені ст. 270-1 КК України.

Ступінь розробки теми. Щодо загальних умов криміналізації в доктрині кримінального права існують різні точки зору. В цілому сучасна наука кримінального права завдяки дослідженням В. К. Грищука, Г. А. Злобіна, А. І. Коробєєва, В. М. Кудрявцева, Н. Ф. Кузнецової, А. М. Яковлева та ін. має на озброєнні доволі значний набір факторів, норм і принципів оцінки ступеня суспільної небезпеки діяння та підстав віднесення його до кримінально-караних. Сучасні вчені у своїх дослідженнях використовують різний набір факторів, які обумовлюють встановлення кримінальної відповідальності за ті або інші діяння.

Передусім серед науковців немає одностайності з приводу назви даних умов. Одні називають їх чинниками [3, с. 57], другі – критеріями [4, с. 60], треті – підставами [5, с. 62], четверті – принципами [6, с. 71]. Переважна ж більшість вчених називає їх умовами. Окрім самої назви відрізняється і внутрішній зміст тих умов, що пропонуються різними вченими.

Метою даної роботи є аналіз основних умов, які впливають на криміналізацію умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства.

Розглядаючи питання соціальної обумовленості криміналізації посягань на авторитет органів місцевого самоврядування, перш за все, необхідно визначити систему факторів встановлення кримінально-правової заборони або, як пише А. І. Коробєєв, криміналізації діяння, тобто процесу виявлення суспільно-небезпечних форм індивідуальної поведінки, визнання припустимості, можливості і доцільності кримінально-правової боротьби з ними [7, с. 29]. Одним з перших визначити умови встановлення кримінальної відповідальності здійснив спробу П. А. Фефелов. Він виділив дві умови: підвищена суспільна небезпечність діяння та наявність необхідних умов для реалізації принципу невідворотності покарання [8, с. 101-105]. Для вирішення питання про встановлення кримінальної відповідальності за конкретне діяння П. А. Фефелов запропонував з'ясувати приблизно такі питання: чим зумовлюється підвищений ступінь суспільної небезпечності даного порушення; яку воно має поширеність; яким чином велася боротьба з ним до встановлення кримінальної відповідальності і чому вона була недостатньо ефективною; в якому співвідношенні знаходиться цей злочин з правосвідомістю суспільства, тобто чи підготовлена з точки зору співвідношення методів переконання та примусу громадська думка до того, щоб боротьба з цими порушеннями велася за допомогою заходів кримінально-правового примусу; до яких наслідків призведе встановлення даної кримінально-правової норми; чи може вона бути реалізована.

Інші науковці визначають при проведенні досліджень більше різних умов криміналізації того чи іншого діяння. Так, наприклад, В. І. Осадчий виділяє кримінологічний, нормативно-правовий, історичний та міжнародний фактори соціальної обумовленості кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності [3, с. 72-73].

Як видно з наведеного, криміналізація різних суспільно небезпечних діянь обумовлює різний набір умов криміналізації. Обмеженість рамками дослідження не дає можливості нам обґрунтувати правомірність встановлення відповідальності за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства з позицій всіх відомих науці умов, і, тому, вважаємо за доцільне обмежитись аналізом історичних, соціально-психологічних, нормативних, кримінологічних та міжнародних умов.

1. Історичні умови – визначають генезис та тенденції розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Історія кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства повинна розглядатися у контексті кримінально-правового захисту об'єктів державної та колективної власності і бере свої початки з часів Київської Русі. Після підписання в 1654 році договору між Україною та Московською державою розвиток кримінального законодавства в Україні визначався розвитком законодавства російської держави. Кримінально-правова охорона об'єктів існуючого на той час житлово-комунального господарства здійснювалася за допомогою кодифікованих джерел того часу – Уложення про покарання кримінальні та виправні та Уголовного уложення.

У період українського державотворення 1917-1921 рр. належному функціонуванню об'єктів житлово-комунального господарства надавалося дуже серйозного значення. Адже ці об'єкти були надзвичайно важливими для забезпечення життєдіяльності суспільства і ведення ефективної державної політики. У цей час приймалося багато законодавчих та підзаконних нормативних актів, які були спрямовані на забезпечення їх нормальної діяльності, у тому числі й кримінально-правовими засобами. Дійшло до того, що за часів Гетьманату було встановлено кримінальну відповідальність за знищення власного майна, яке мало господарське призначення [9, с. 74-75].

Радянська влада окремо не виділяла посягання на об'єкти житлово-комунального господарства, тому у Кримінальних кодексах радянського періоду окремих норм про кримінальну відповідальність за умисне знищення чи пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства не було. Такі відносини охоронялися на рівні з відносинами у сфері державної та колективної власності.

Така ж тенденція залишилася і при побудові Кримінального кодексу України 2001 р. Лише 13 січня 2011 року чинний Кримінальний кодекс України був доповнений ст. 270-1, що регламентує відповідальність за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Проте, кримінальне законодавство не повинно залишатися осторонь цієї проблеми і спрямувати свої зусилля на належну кримінально-правову охорону об'єктів житлово-комунального господарства шляхом удосконалення існуючих у КК України норм. Наведене у сукупності зумовлює історичні умови соціальної обумовленості охорони об'єктів житлово-комунального господарства кримінально-правовими заходами.

2. Кримінологічні умови – визначають небезпеку посягання на об'єкти житлово-комунального господарства та поширеність таких діянь. Дані фактори включають в себе декілька умов криміналізації діянь – суспільна небезпечність діяння та його відносна поширеність. Розглянемо кожну з цих умов.

А) Головною підставою криміналізації, серед інших, сучасні вчені називають наявність суспільно небезпечної поведінки, яка потребує кримінально-правової заборони [11, с. 95]. Суспільна небезпека як матеріальна ознака злочину полягає в тому, що діяння або заподіює шкоду відносинам, які охороняються законом про кримінальну відповідальність, або містить у собі реальну можливість заподіяння такої шкоди. Це – об'єктивна властивість злочину, реальне порушення відносин, що склалися у суспільстві. Знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства порушують безпеку життєдіяльності, створюють небезпеку для життя і

здоров'я людей або спричиняють інші тяжкі наслідки. Таким чином, суспільна небезпека від посягання на об'єкти житлово-комунального господарства визначається характером та важливістю суспільних відносин, які виступають основним та додатковим безпосереднім об'єктом злочину.

Б) Наступною умовою є відносна поширеність діяння. Вона включає не тільки кількість і місце в структурі злочинності суто кримінальних посягань на об'єкти житлово-комунального господарства. Відносна поширеність діянь, пов'язаних зі знищенням або пошкодженням об'єктів житлово-комунального господарства включає в себе загальносоціальні особливості дотримання та реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні, життя, здоров'я, власності.

Незважаючи на те, що у законодавстві передбачена кримінальна відповідальність за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства (ст. 270-1 КК України), дана норма практично не застосовується судами значною мірою через її недосконалість та не повне охоплення усіх випадків посягань на об'єкти житлово-комунального господарства.

Необхідність існування кримінально-правової охорони об'єктів житлово-комунального господарства обумовлює також сучасна криміногенна ситуація в Україні. І хоча спостерігається доволі невисока кількість реєстрації досліджуваних злочинів [12], ступінь їх суспільної небезпеки є дуже високим, у зв'язку з тим, що, як правило, в таких діях приймає участь декілька осіб, вони пов'язані із додатковим порушенням відносин у сфері власності, життя та здоров'я тощо. Отже, потребу в існуванні кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства зумовлюють також кримінологічні умови.

3. Нормативні умови – відображають зумовленість кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства нормами Конституції та іншими законами України. Поряд з Конституцією України систему нормативно-правових актів, що регламентують організацію і функціонування об'єктів житлово-комунального господарства в Україні становлять закони України, відповідні Укази Президента України і Постанови Кабінету Міністрів України, рішення органів місцевого самоврядування та локальні правові акти.

Основні положення, які регламентують відносини у сфері житлово-комунального господарства закріплено у відповідних сучасних нормативно-правових актах. Серед таких актів особливе місце займають базові закони з цих питань: Житловий кодекс України, закони України «Про приватизацію державного житлового фонду», «Про житлово-комунальні послуги», «Про благоустрій населених пунктів», «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки тощо. Таким чином, проведений аналіз вище перелічених нормативно-правових актів дає підстави зробити висновок, що їх метою є не лише регулювання відносин у сфері житлово-комунального господарства, а й захист об'єктів житлово-комунального господарства. Як бачимо, охорона таких об'єктів зумовлена нормативно-правовими умовами.

4. Міжнародні умови – показують практику вирішення кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства нормами міжнародного права та за законодавством зарубіжних країн. Самостійну роль у соціальній обумовленості кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства відіграє міжнародний фактор. Особливу роль у належному захисті відносин у сфері житлово-

комунального господарства відіграє бажання України йти шляхом європейської інтеграції і необхідність у зв'язку з цим проведення реформи житлово-комунального господарства. Процес реформування житлово-комунального господарства свого часу пережили всі розвинуті країни світу. Шукаючи виходу зі складної ситуації, уряди цих держав проводили політику, що мала забезпечити державну підтримку підприємств житлово-комунальної сфери і, водночас, сприяти якомога ширшому залученню приватного сектору до надання послуг, в результаті чого виникло і розвинулося конкурентне середовище. Як результат, підвищилася ефективність надання житлово-комунальних послуг і знизилася їх вартість. Аналіз зарубіжного законодавства свідчить про те, що умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства визнається злочином і тягне за собою або кримінальну, або інший вид відповідальності. Така відповідальність встановлюється або в кримінальних кодексах, або окремими законами.

У результаті порівняння положень кримінального законодавства України, що передбачають відповідальність за посягання на об'єкти житлово-комунального господарства, з відповідними положеннями кримінального законодавства інших країн Європи, можна констатувати, що у цілому спостерігається єдиний підхід до визначення кола кримінально караних посягань у цій сфері. Закріплені у КК України види посягань на об'єкти житлово-комунального господарства присутні у кримінальному законодавстві всіх європейських країн. Це свідчить про узгодженість у цьому питанні українського кримінального законодавства з європейським. Проте, в більшості країн Європи дане злочинне діяння не виділяється в окрему кримінально-правову норму, а регламентується нормами, які встановлюють відповідальність за посягання на відносини власності.

5. Соціально-психологічні умови – показують необхідність кримінально-правового захисту об'єктів житлово-комунального господарства як засобу стабілізації спокою у суспільстві. Вони включають в себе домірність позитивних і негативних наслідків криміналізації та кримінально-політичну адекватність криміналізації.

Висновки. Соціальна обумовленість криміналізації умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства впливає з наступного: наявність в історії кримінального законодавства норм, які встановлювали відповідальність за досліджувані діяння – історичні умови; значна поширеність в останній час у суспільстві посягань на умисне об'єкти житлово-комунального господарства – кримінологічні умови; необхідність забезпечення та регулювання таких відносин у країні за допомогою правових норм, закріплених в українських правових актах, які в свою чергу, є гарантією забезпечення розвитку відносин у сфері житлово-комунального господарства в державі в цілому – нормативно-правові умови; необхідність врахування досвіду зарубіжних країн у процесі реформування сфери житлово-комунального господарства і приведення правових норм щодо охорони об'єктів житлово-комунального господарства у одну площину з країнами Європи – міжнародні умови; високий ступінь суспільної небезпеки, який пояснюється важливістю та значимістю об'єкта кримінально-правової охорони та характером і розміром шкоди, яка може заподіюватися суспільним відносинам, домірність позитивних та негативних наслідків криміналізації та кримінально-політична адекватність – соціально-психологічні умови.

Список використаних джерел:

1. Основания уголовного-правового запрета : Криминализация и декриминализация / [В. Н. Кудрявцев, П. С. Дагель, Г. А. Злобин и др.; отв. ред. В. Н. Кудрявцев, А. М. Яковлев]. – М. : Наука, 1982. – 303 с.
2. Орехов В. В. О социологических исследованиях в уголовном праве / В. В. Орехов // Вестник ЛГУ. – 1991. – Сер. 6. – Вып. 1 (№6). – С. 65-68.
3. Осадчий В. І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності: Монографія / Володимир Іванович Осадчий. – К. : Атіка, 2004. – 336 с.
4. Беляев Н. А. Уголовно-правовая политика и пути ее реализации / Беляев Н. А. – Ленинград : Изд-во Ленинградского ун-та, 1986. – 176 с.
5. Гришук В. К. Проблемы кодификации криминального законодательства / В. К. Гришук. – Львів : Львівський університет, 1993. – 137 с.
6. Злобин Г. А. Основания и принципы уголовного-правового запрета / Г. А. Злобин // Советское государство и право. – 1980. – № 1. – С. 70-76.
7. Коробеев А. И. Уголовная наказуемость общественно опасных деяний (оснований установления, характер и реализация в деятельности органов внутренних дел) : [Учебное пособие] / Коробеев А. И. – Хабаровск : Хабаровская высшая школа МВД СССР, 1986. – 80 с.
8. Фефелов П. А. Критерии установления уголовной наказуемости деяний / П. А. Фефелов // Советское государство и право. – 1970. – № 11. – С. 101-103.
9. Кісілюк Е. М. Кримінальне законодавство в період українського державотворення (1917–1921 рр.) : Монографія / Едуард Миколайович Кісілюк. – К. : Вид-во Європейського університету, 2011. – 232 с.
10. Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо встановлення відповідальності за викрадення каналізаційних люків) : проект Закону України (реєстр. №1381 від 10.12.2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до проекту :http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
11. Готін О. Підстави криміналізації діянь / О. Готін // Право України. – 2005. – № 2. – С. 95-98.
12. Злочинність в Україні. Основні показники стану та структури злочинності за 2013-2014 роки : [стат. зб.]. – К., ВПЦ МВС України, 2015. – 201 с.
13. Мельник М. Помилкова криміналізація: види, причини та наслідки / М. Мельник // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 5. – С. 94-99.

УДК – 343.132(477)

Чекотило В.І.,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

СУТНІСТЬ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Статтю присвячено визначенню сутності судової експертизи у кримінальному провадженні. Охарактеризовано юридичну природу судової експертизи. Залежно від зв'язку експертного дослідження з кримінальним провадженням аргументовано поділ експертизи на відомчу та судову. Наведено ознаки судової експертизи. Проаналізовано точки зору авторів щодо її визначення. Зроблено висновок, згідно з яким змістом судової експертизи є комплексне проведення процесуальних та організаційних дій. Сформульоване власне визначення судової експертизи у кримінальному судочинстві.

Ключові слова: кримінальне провадження, судова експертиза, ознаки та зміст судової експертизи.

Статья посвящена определению сущности судебной экспертизы в уголовном производстве. Исследована юридическая природа судебной экспертизы. В зависимости от связи экспертного исследования с уголовным производством аргументировано деление экспертизы на ведомственную и судебную. Названы признаки судебной экспертизы. Проанализированы точки зрения ученых относительно её определения. Сделан вывод, согласно которому содержанием судебной экспертизы является комплексное проведение действий процессуального и организационного характера. Сформулировано собственное определение судебной экспертизы в уголовном производстве.

Ключевые слова: уголовное производство, судебная экспертиза, признаки и содержание судебной экспертизы.

The article is devoted to determining the essence of the forensic expertise within criminal proceedings. The legal nature of the forensic expertise is characterized. Depending on the relation between expert study and criminal proceedings the division of the expertise into departmental and judicial is reasoned. The features of the forensic expertise are provided. The points of view of the authors on its definition are analyzed. It is concluded that